

Får

– djurskyddslagstiftningen i sammandrag

Innehåll

Djurskyddslagens betydelse för producenten	3
Djurskyddstillsynen	3
Förvaringsutrymmen för får	5
Allmänna krav.....	5
Förhållandena i djurstallet.....	5
Förvaringsutrymmets väggar och golv.....	6
Renhållning och underhåll av förvaringsutrymmet.....	6
Anordningar och redskap.....	6
Fällor och beten.....	6
Märkning och registrering av får.....	8
Fårens skötsel	10
Omsorg över fårens välbefinnande.....	10
Vattning och utfodring.....	10
Lamning.....	11
Mjölkning.....	11
Hantering och behandling av får.....	11
Klippning.....	13
Uppbindning av får.....	13
Åtgärder som utförs på får.....	13
Sjuka eller skadade får.....	13
Avlivning av får på gården.....	14
Avel.....	14
Påverkande av fårens produktionsförmåga.....	14
Utrymmeskrav	15
Får i grupp.....	15
Tacka med lamm.....	15
Ensambox.....	15
Lammkammare.....	15

Får – djurskyddslagstiftningen i sammandrag

I denna broschyr har samlats innehåll från de djurskydds-författningar som gäller fårskötsel och fårens välbefin-nande.

De författningstexter som använts som källmaterial kan i sin helhet läsas på jord- och skogsbruksministeriets webbsidor på adressen www.mmm.fi.

Källor: djurskyddslagen (247/1996 och dess ändringar), djurskyddsförord-ningen (396/1996 och dess ändringar), statsrådets förordning om skydd av får (587/2010), ministeriets beslut om djurskyddskraven vid avlivning av animalieproduktionsdjur som hör till däggdjuren eller fåglarna (18/VLA/1996, ändr. 5/VLA/2000), ministeriets beslut om krav på skydd för djur vid slakt (23/VLA/1997).

Författningarna om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning ändras när förordningen om avlivning börjar tillämpas 1.1.2013 (rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning).

Djurskyddslagens betydelse för producenten

Djurskyddslagens syfte är att på bästa möjliga sätt skydda djuren mot lidande, smärta och plåga. Lagen syftar också till att främja djurens välbefinnande och god behandling.

Djuren ska behandlas väl och de får inte åsamkas onödigt lidande. Det är också förbjudet att åsamka djuren onödig smärta och plåga.

Den allmänna principen inom djurhållningen är att främja djurens hälsa samt beakta deras fysiologiska behov och beteendebest. I fråga om produktionsdjur innebär detta ofta minskad förekomst av sjukdomar och förbättrad produktion.

Djurskyddstillsynen

I problemsituationer som gäller fårens välbefinnande, eller om det finns skäl att misstänka att får hålls eller sköts i strid med djurskyddsbestämmelserna kan en privat person ta kontakt med de lokala djurskyddsmyndigheter-na. Djurskyddstillsynen på lokal nivå sköts av kommunal-veterinären, tjänsteinnehavare som sköter kommunal hälsoskyddstillsyn (hälsoinspektörer) samt av polisen. Regionförvaltningsverket, och speciellt länsveterinären, styr och övervakar att djurskyddsbestämmelserna följs på det område. Livsmedelssäkerhetsverket Evira styr och utövar i egenskap av centralförvaltningens myndighet tillsynen över att djurskyddsbestämmelserna verkställs och följs. På ministerienivå hör beredningen av djur-skyddsbestämmelserna och tillsynen över att de verk-ställs till jord- och skogsbruksministeriet.

Förutom myndigheterna gör också djurskyddsövervakare befullmäktigade av regionförvaltningverket djurskydds-inspektioner. Djurskyddsövervakarna kan göra inspektioner annanstans men inte på områden som omfattas av hem-friden. Vid inspektioner på områden som omfattas av ►

hemfriden kan en djurskyddsövervakare dock inom gränserna för sin inspektionsrätt vid behov bistå myndigheten. Djurskyddsövervakaren kan i samband med inspektionen ge djurets ägare eller innehavare råd och anvisningar; däremot kan förbud och påbud ges endast av myndigheter. Om djurskyddsövervakaren vid en inspektion upptäcker sådana missförhållanden som förutsätter förbud eller påbud måste han anmäla fallet till djurskyddsmyndigheten.

Aktuell information om förändringar i djurskyddstillsynen uppdateras på Eviras webbplats www.evira.fi.

I Finland finns dessutom många djurskyddsövervakare från olika djurskyddsorganisationer som arbetar på frivillig basis. Dessa djurskyddsövervakare har emellertid inte någon på djurskyddslagen baserad rätt att verkställa inspektioner.

Förvaringsutrymmen för får

Allmänna krav

Förvaringsutrymmet för får skall vara tillräckligt rymligt, skyddande och ljust samt rent och tryggt och det ska så bra som möjligt beakta fårens naturliga behov. Djurskyddsaspekterna bör beaktas redan vid planeringen av byggnaderna och inhägnaderna. Utrymmet får inte skada fåren eller äventyra deras hälsa, och utrymmet skall vara så brandsäkert som möjligt. Förvaringsutrymmet skall erbjuda tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden samt mot oskäligen köld, värme och fukt.

På förvaringsplatsen skall fåren kunna stå och vila i naturlig ställning, resa sig på ett naturligt sätt samt röra sig. Det bör finnas tillräckligt många liggplatser eller tillräckligt mycket liggutrymme så att alla fåren kan lägga sig samtidigt.

Djurstallet skall planeras och byggas så att fåren där kan skötas och inspekteras utan svårigheter. Fåren skall i nödsituationer snabbt kunna utrymmas ur förvaringsutrymmena.

För sjuka eller skadade får skall det finnas en avskild ändamålsenlig box eller något annat utrymme där djuret kan vårdas och varifrån det om möjligt har synkontakt med andra får.

Förhållandena i djurstallet

Utrymmet måste ha tillräcklig ventilation så att skadliga gaser, damm, drag eller för hög fuktighet inte kan skada fårens hälsa eller välmående. Temperaturen i utrymmet skall vara lämplig för fåren. ►

I djurstallet får det inte förekomma ständigt buller som stör eller skadar fåren. Fåren får inte utsättas för oavbrutet buller som överstiger 65 decibel (dB(A)). Belysningen skall vara lämplig för får och tillräcklig så att djuren kan övervakas och skötas på behörigt sätt.

Förvaringsutrymmets väggar och golv

Golvet och väggarna i djurstallet skall till konstruktion och material vara lämpliga för fårhållning. Golvet får inte vara halt och det skall vara lätt att hålla torrt, antingen med hjälp av tillräcklig mängd strö eller genom avlägsnande av flytande sekret.

Fåren skall ha tillgång till ett lämpligt och ströbelagt område att ligga på, där alla djuren ryms att lägga sig samtidigt.

Öppningarna i spaltgolv, gallergolv eller perforerade golv skall vara trygga för djuren. Fårens klövar får inte fastna i golvkonstruktionerna eller skadas på något annat sätt. Spaltgolvets stavbredd skall vara minst 80 mm och spaltbredden får vara högst 25 mm. Lamningsboxar och utrymmen för lamm får inte ha spaltgolv. Golven i lamningsboxar och i utrymmen med fast golv för lamm skall vara försedda med en riklig ströbädd. Med lamm avses får som är yngre än sex månader.

Renhållning och underhåll av förvaringsutrymmet

Förvaringsutrymmet och dess konstruktioner, stängsel, utrustning och anordningar skall hållas rena och i gott skick samt desinfekteras vid behov. Vid ytbehandling får träskyddskemikalier, malfärg eller andra ämnen inte användas på ett sätt som kan orsaka förgiftning hos fåren.

Utrymmet och anordningar som inverkar på djurens hälsa och välbefinnande skall ses över minst en gång om dagen. Fel som kan utgöra en risk för djurens hälsa och välbefinnande skall repareras omedelbart, och om detta inte är möjligt skall man på något annat sätt trygga fårens hälsa och välbefinnande.

Anordningar och redskap

Sådana redskap, anordningar och ämnen som används vid vård, hantering, infångande, transport, bedövning eller avlivning av djur och som uppenbart orsakar djuret onödigt smärta eller plåga får inte tillverkas, importeras, säljas, överlåtas eller användas.

Anordningar och redskap, hö- och andra foderställningar, foderhäckar samt vattenkoppar, -tråg och -nippel som används vid fårhållning skall byggas och installeras så att de är trygga för fåren samt så att de är inom räckhåll för samtliga får.

Utrymmet skall vara försett med tillräckligt många dricksplatser. För varje påbörjad grupp om 30 får skall det finnas minst en vattenbehållare eller -nippel. Vid användning av automatiska vatten- och utfodringsanordningar skall fåren vänjas vid att använda dem.

Fällor och beten

Gångvägarna från djurstallet till fällan och betet skall vara trygga samt sådana att fåren inte smutsar ner sig i onödan.

Rasthagarnas och betenas stängsel skall vara trygga för fåren och gjorda av lämpligt material. Stängslen skall hållas i gott skick så att fåren inte skadar sig eller rymmer. ►

Om stängslet är ett nätstängsel skall det vid behov spännas för att minimera risken för att fåren fastnar i nätet. Elstängslen skall byggas och underhållas så att de inte åsamkar fåren onödigt lidande.

Märkning och registrering av får

Alla som håller får måste registrera sig. Också de djurhållningsställen där djuren hålls måste registreras. Dessutom måste får märkas korrekt. Mer information om märkningen och registreringen finns på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Märkning och registrering > Får och getter.

Fårens skötsel

Omsorg över fårens välbefinnande

Ett får som man har i sin vård får inte lämnas utan skötsel eller överges. Hälsan och det allmänna välbefinnandet hos ett djur i vård samt djurets renhet och den övriga kroppsvård djuret behöver skall ombesörjas. Fåren skall få tillräckligt med lämpligt foder, vatten och annan skötsel som de behöver.

Fårens välbefinnande och förhållanden skall inspekteras tillräckligt ofta, dock minst en gång om dagen och vid behov oftare. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt högdräktiga tackor, tackor som lammar, nyfödda lamm, nyligen klippta, sjuka, svaga och skadade får. Förändringar i skötsel förhållandena kräver också särskild uppmärksamhet. Om man märker något avvikande, bör man omedelbart vidta åtgärder för att utreda och åtgärda situationen.

Fårens klövar skall ses över tillräckligt ofta och verkas vid behov.

Vid sammanslagning av grupper av får, eller om nya djur införs i flocken, skall man fästa särskild uppmärksamhet vid de eventuella beteendeproblem som kan uppkomma vid omställningar i de sociala relationerna.

Vattning och utfodring

Fåren skall få tillräckligt med lämpligt foder och vatten av god kvalitet. Vid utfodringen skall man beakta det enskilda djurets behov och man skall försäkra sig om att varje individ får tillräckligt med foder. Fåren bör inte få sådant foder, vatten eller annan föda som är farligt för deras hälsa. Det är förbjudet att låta bli att ge djuret sådana näringsämnen, om man vet att djuret insjuknar i brist på dem. Fårens foder skall vara näringsrikt och balanserat samt vid behov kompletterat med mineraler.

Om fåren inte ständigt har tillgång till foder skall alla djur i flokken kunna äta samtidigt vid utfodringen. Då skall kanten på en rak foderhäck vara minst 35 cm per får och på en cirkulär foderhäck minst 20 cm per får. På en rak foderhäck skall kanten dock vara minst 45 cm per dräktig tacka. Vid fri fodertillgång skall kanten på foderhäcken vara minsta 17 cm per får.

Lamm skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. Från och med en veckas ålder skall lammen ha tillgång till gräs, hö eller annat fiberrikt foder samt rent vatten.

Fårens vattenanordningar och vattenbehållare skall hållas rena. Urin och avföring får inte kontaminera fodret eller dricksvattnet och vattnet får inte heller frysa.

Lamning

Ett nyfött lamm skall hållas tillsammans med tackan i minst 24 timmar efter födseln, om det inte finns någon särskild orsak att skilja åt djuren. Nyfödda lamm skall övervakas så att man kan försäkra sig om att det uppstår ett band mellan tackan och lammet. Vid behov skall det finnas en värmeapparat för att trygga tillgången till tilläggsvärme för lammen.

Mjölkning

Tackor som mjölkas skall med hänsyn till deras mjölkproduktion mjölkas tillräckligt ofta.

Hantering och behandling av får

Får skall behandlas lugnt. Vid hantering av får skall man försöka utnyttja deras arttypiska beteenden, såsom flockinstinkt. Djur får inte skadas eller behandlas våldsamt, och de får inte skrämmas eller skärras upp i onödan. ►

Det är förbjudet att släpa djur genom att dra dem i hornen, benen, svansen, pälsen eller i huvudet eller att annars behandla djur så att de åsamkas onödigt lidande.

Om ett får måste hållas stilla, skall det placeras i sittande ställning eller läggas på sida. Ett får får inte göras orörligt med hjälp av elektricitet. Ett får får inte läggas på rygg.

Hundar som används för vallning av får skall på behörigt sätt vara skolade för vallning.

Klippning

Får skall klippas minst en gång om året. Den som klipper får skall ha tillräcklig kunskap om klipptechniken och tillräcklig färdighet att utföra klippningen. Klippningen skall göras försiktigt och noggrant. Eventuella sår som uppkommer i samband med klippningen skall skötas omedelbart. Nyklippta får får inte hållas utomhus om de där kan utsättas för ogynnsamma väderförhållanden. Den utrustning som används vid klippning skall hållas ren och funktionsduglig samt vara lämplig med beaktande av fårens storlek och ålder.

Uppbindning av får

Får får inte hållas uppbundna annat än kortvarigt för utfodring, mjölkning eller annan motsvarande skötsel.

Åtgärder som utförs på får

Operationer och andra därmed jämförbara ingrepp som orsakar smärta får utföras på ett får endast om det är nödvändigt på grund av sjukdom eller av någon motsvarande orsak.

Ingreppet får i regel utföras endast av en veterinär. Om den smärta som ingreppet orsakar är lindrig och kortvarig, eller om ingreppet måste utföras utan dröjsmål, kan ingreppet dock också utföras av någon annan än en veterinär.

De instrument och anordningar som används vid åtgärder bör vara ändamålsenliga, rena och funktionsdugliga.

En kompetent person får perforera och klippa fårens öron, göra tatueringar och fästa öronmärken och mikrochips samt märka får på något annat sätt som orsakar endast kortvarig och lindrig smärta. Med en kompetent person avses här en person som har tillräckliga kunskaper och färdigheter för ingreppet.

En kompetent person får kastrera får som är yngre än sex veckor med Burdizzo-tång. Kastrering av får som är äldre än sex veckor är tillåten, om den utförs av en veterinär med användning av behövlig anestesi och smärtlindring. Avhorning av får är tillåtet endast genom kirurgi utförd av en veterinär.

Sjuka eller skadade får

Om ett får insjuknar eller skadas skall det omedelbart få behörig vård. Ett sjukt eller skadat får skall vid behov hållas skilt från andra får i ett ändamålsenligt utrymme. Fåret skall avlivas eller slaktas, om sjukdomen eller skadan förutsätter det.

Den som äger eller håller produktionsdjur ska föra bok över medicinsk behandling av produktionsdjuren och över antalet döda djur. Bokföringen över medicinsk behandling av får ska sparas i minst fem år och bokföringen över antalet döda djur i minst tre år från utgången av det år då en anteckning om djuret senast gjordes i bokföringen.

Mer information om lagstiftningen som gäller medicinsk behandling av djur fås av den vårdande veterinären samt på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurhälsa och sjukdomar > Medicinering.

När det gäller att förebygga smittsamma djursjukdomar samt förhindra att de sprids är djurens ägare i central

ställning. Aktuell information om djursjukdomar samt om bekämpning och övervakning av dem finns på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurhälsa och sjukdomar.

Avlivning av får på gården

Avlivning av djur ska ske så snabbt och smärtfritt som möjligt. Ett djur får avlivas endast av en person som behärskar avlivning. Den som avlivar ett djur ska ha tillräckliga kunskaper i den avlivningsmetod och avlivningsteknik som tillämpas på djurarten i fråga samt tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden. Alla redskap och anordningar som används för avlivning av djur ska vara lämpliga för ändamålet och funktionsdugliga. För säkerställande av funktionsdugligheten ska redskapen och anordningarna kontrolleras och underhållas regelbundet.

Ett djur ska avlivas så, att det inte åsamkas onödig smärta eller plåga eller onödigt lidande och så, att övriga djur störs så litet som möjligt.

Den som avlivar djuret ska försäkra sig om att djuret har dött innan destruktionsen påbörjas eller andra åtgärder vidtas.

Mer råd och anvisningar om avlivning av djur fås vid behov av kommunveterinären.

Aktuell information om kraven som rör avlivning av djur och om tillåtna avlivningsmetoder finns på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Djurskydd vid slakt och avlivning.

Avel

Djurskyddssynpunkter och djurens hälsa skall beaktas vid avel. Sådan avel eller användning av sådana avelsmetoder som kan orsaka djur lidande eller medföra betydande men för djurens hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Det är också förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om den kan inverka menligt på djurens hälsa eller välbefinnande.

Påverkande av fårens produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka fårens produktionsförmåga på konstlat sätt med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan visas att dessa inte åsamkar men för fårens hälsa eller välbefinnande.

Utrymmeskrav

Får i grupp

När får hålls i grupp skall förvaringsutrymmets golvyta exklusive foderhäckyta per får vara minst:

	Genomsnittlig vikt/djur (kg)	Golv med ströbädd (m ² /djur)	Galler-golv (m ² /djur)	Spalt-golv (m ² /djur)
Lamm*	under 15	0,25	0,25	–
Lamm	30	0,50	0,50	–
Lamm	över 30	0,75	0,75	–
Får	55	1,0	0,8	0,8
Får	75	1,4	1,0	1,0
Dräktig tacka	55	1,3	1,1	1,1
Dräktig tacka	75	1,7	1,3	1,3

*Med lamm avses får som är yngre än sex månader.

Tacka med lamm

I ett förvaringsutrymme med ströbädd skall en tacka med lamm ha en golvyta på minst 2 m².

Ensambox

Om ett får hålls i en ensambox skall boxen vara minst 1,4 m² stor och formen på boxen skall vara sådan att fåret obehindrat kan vända sig runt.

Lammkammare

Utfodringsutrymmen avsedda endast för lamm (lammkammare) skall ha en yta på minst 0,2 m² per lamm.

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Mustialagatan 3, 00790 Helsingfors
Telefon 029 530 0400 • Fax 029 530 4350
www.evira.fi

